THE FOURTH BOOK

OF

EZRA

THE LATIN VERSION EDITED FROM THE MSS

BY THE LATE

ROBERT L. BENSLY M.A.

LORD ALMONER'S PROFESSOR OF ARABIC
IN THE UNIVERSITY OF CAMBRIDGE

WITH AN INTRODUCTION

BY

MONTAGUE RHODES JAMES Litt.D.

FELLOW AND DEAN OF KING'S COLLEGE
DIRECTOR OF THE FITZWILLIAM MUSEUM

CAMBRIDGE
AT THE UNIVERSITY PRESS
1895

[*All Rights reserved*]

APPENDIX I.

4 ESDRAS I—II, XV—XVI.

(The text of C is here printed, the capitals of the MS being for convenience neglected. The variants of M are given at the foot of the page.)

I. Verbum dn̄i quod factum est ad Esdrā filium Cusi, in diebus regis 4
Nabuqᵘodonosor dicens. Vade adnuntia populo meo facinora ipsorum et 5
filiis eorum iniquitates quas admiserunt ad me, filiis autem eorum nuntient
filiis filiorum suorum. Qm̄ peccata patruum suorum in filios creberunt. 6
propter quod obliti sunt in me et sacrificaberunt diis alienis. Nonne ego 7
eduxi eos de terra Ęgypti et de domo seruitutis. quare irritaberunt me et
consilia mea spreberunt? Hec dicit dn̄s: concute comam capitis tui et 8
excute hec omnia mala super eos. quoniam non obedierunt legi meę. pp̄ls
indisciplinatus. Vsquequo eos sustinebo. qui tanta beneficia in illis 9
contuli. Reges multos propter eos subuerti: ego Farionem cū pueris suis 10
et omne exercitu eius dimersi in mare. Nonne propter uos Bethsaydam 11
ciuitatem euerti. et ad meridianum duas ciuitates. Tyrum et Sydonem
igni cremabi. et eos qui aduersum eos fuerunt male interfeci. Tu uero 12
loquere ad eos dicens: haec dicit dominus, Nonne ego uos mare transieci. 13
et dextera adq̄. sinixtra muros feci. duces uobis dedi Moysen et Aaron.
Lucem uobis dedi in columna nubis. hec sunt magna mirabilia mea que 14
feci in uobis. et me obliti estis dicit dn̄s. Haec dicit dn̄s. coturnix 15
uobis in signo fuit, castra uobis ad tutelam dedi. et illic murmurastis.
Persecutorem urm̄ cum exercitu eius dimersi in mare. et adhuc murmurat 16
pp̄ls. et ipsi de perditione eorum. Vbi sunt beneficia mea que uobis dedi? 17
et in uia deserta esurientes et sitientes proclamastis ad me et dixistis.
Quare nos in hoc desertum adduxisti ut moriamur. Melius enim nobis 18
fuerat seruire Ęgyptiis. quam mori in solitudine hac. Propter hoc. ego 19
dolens gemitus us̄os̄. mannā uobis dedi manducare et manducastis.
Sitientibus uobis petram excidi et fluxerunt aquae in satietatē. et propter 20

4 chusi nabuchod- 5 annuntia filiis ipsorum ammiserunt in me Filii autem eorum nutrient 6 patrū ipsorum increueř *om.* in -uerunt 7 eos eduxi -uerunt *bis* 8 Hęc Concita *om.* comam—quoniam obaud- 9 eū illū 10 eū pharaonem omnē exercitū demersi 11 bethsaidam igne cremaui adu- uos 12 *om.* Tu—dominus 13 dextra & sinistra 14 lucē nubis] ignis Hęc 15 signo] cibo 16 eius] suo ipse 18 deserto 19 manna 20 scidi

21 estum. arbores uobis foliis tectis creabi. Terras uobis pingues dedi.
Cananeos. Cettheos. Perezeos et filios eorum a facie vestra proieci. quid
22 uobis faciat̃ adhuc. Hec dicit dn̄s. in deserto cum essetis in flumine
23 amaro sitientes et blasfemantes nomen meum. Non indigne tuli. sed
24 missum lignum in aqua dulce uobis flumen feci. Quid tibi faciam Jacob,
noluit obaudire me Iuda. transferam me ad gentem alteram, et dabo illi
25 nomen meum et custodientes custodient legitima mea. Nam qui me
26 dereliquerunt petentes misericordiam. non miserebor eorum. Erit enim
quando inuocaberint me, ego non exaudiam eos. maculaberunt enim
animas suas et manus sanguine maculatas habent. pedes uestri non pigri
27 ad effundendum sanguinem. Non quia me derelinquistis dicit dn̄s sed
28 uos. Haec dicit dn̄s. nonne ita uos ego rogabi ut pater filium, et ut
29 mater filiam suam, et ut nutrix que amat paruulum suum. Cū essetis
mici in pp̄lō. et ego uobis in deo. uos mici in filiis, et ego uobis in patrem.
30 Leta enim collegi uos, ut gallina pullos suos sub alis suis. modo autem
31 quid faciam uobis? dicam proiciam uos a facie mea. Immolationes mici
offerentes. uertam oculos meos a uobis dies festos et neomenias. sabbata
32 et circumcisiones non mandabi uobis. Ego misi pueros meos prophetas
ad uos, quos acceptos interfecistis et laniastis corpora apstlorum. quorum
33 animas et sanguinem exquiram. dicit dn̄s. Hec dicit dn̄s omnipotens.
34 domus uestra deserta est proiciam uos sicut uentus stipulam. Et filii
uestri procreationem non facient qm̄ mandatum meum neglexerunt et
35 quod malum est coram me fecerunt. Tradam domos uestras populo
uenienti a longe. et qui te non noberunt credent tibi, et quibus signa non
36 hostendo facient quae dixi. Profetas non uiderunt et memores sunt anti-
37 quitatum eorum. Testantur apstli pplm̄ uenientem cum letitia. me autem
non uidentes oculis carnalibus spū credunt, et que dixi audierunt. et
38 credunt mici. Iam pater aspice cum gloria et uide populum uenientem ab
39 oriente. Cui dabo ducatum cum Habraam Isaac. et Iacob. Ęlia. et Enoc.

20 ęstum tectas creaui 21 chananeos et cetheos faciam 26 -uerint ego non] & ego -uerunt non (*sec*)] + sunt 27 dereliq- 28 rogaui 29 michi m[i] patre 30 Leta] Ita dicam] + uobis *om.* mea 31 m[i] offerentib; auertā neomeniā & s- -aui uobiscū 33 *sic legitur:* Hec dicit dn̄s omnipotens. Nouissime et in me man' urās iniecistis acclamantes ante tribunal iudicis iniquū (*sic*) ut me trader& uobis. Accepistis me tanquā, non ut patrē qui uos liberaui de seruitute. & suspensū ligno morti tradidistis. Hęc est opa quā opati estis. Idōq; dicit dn̄s. Redcat pat̃ m̄s & angli eius. & iudicent int̃ me & uos. Si patris mandatū non feci. si non uos alui. si non feci quae pat̃ m̄s iussit. iudicio uobis cū contendā dicit dn̄s. Hęc dic̃ dn̄s omp̄s. Domus uestra deserta est. Proiciam uos sicut uenti stipulam 34 est coram me] in conspectu meo ē 35 uestras] eorum a longe uenienti *om.* te nouerunt hostendisti 36 Prophās *om.* sunt antiquitatis 37 testati sunt apli poplo uenienti lęticia michi 39 abraham helia enoch zacharia osee & Iohel Michea sophonia Iona Mathathia abacuch

Zaccaria. et Ose. Amos. Ioel. Mice. Abdia. Soffonia. Naum. Yona. Mattia. 40
Abbacuc. et angelos duodecim cum floribus.
II. Haec dicit dominus. ego eduxi pplm̄ cui mandata dedi que 1
audire noluerunt sed irrita fecerunt mea consilia. Matrem sibi pro- 2
generaberunt que dicit eis. Ite filii qm̄ uidua sum et derelicta. Edocabi 3
uos cum letitia. amittam uos cum fletu et luctu qm̄ peccastis coram domino
deo et fecistis iniquitatem in conspectu eius. Modo autem quid faciam 4
uobis, que uidua sum et derelicta a filiis meis. ite filii petite a dn̄o miseri-
cordiam, Ego enim desolata sum, te patrem inuoco sup matrem eorum 5
qui noluerunt testamentum tuum seruare. Vt tu des eis confusionem et 6
matrem illorum in direptione. ne quando generatio in eis fiat. Et dis- 7
pergantur in gentibus. et nomen eorum deleatur de terra. qm̄ respuerunt
testamentum meum. Vae tibi Assur, que abscondes iniquos penes te, 8
ciuitas mala, quid fecerim Sodomae et Gomorrae. Quorum terra descendit 9
usque ad infernum. sic dabo eos qui me non obaudierunt. Hec dicit dn̄s 10
ad Esdram adnuntia populo meo qm̄ parabi eis manducare et dabo illis
regnum Ihrlm̄. quod daturus eram Israel. Vt sumant sibi gloriam 11
illorum. et dabo eis tabernacula aeterna que paraberam illis In odore 12
unguenti non laborabunt neque fatigabuntur. Petite et accipietis, rogate 13
uobis dies paucos. ut minorentur dies ur̄i. iam enim paratum est regnum
meum aduenire. uigelate animo. Testor cęlum et terram omisi malū et 14
creabi bonū quia uibo ego dicit dn̄s. Mater bona conplexa filios tuos, et 15
da illis letitiā. sicut columba que ducit filios suos. confirma pedes
eorum. qm̄ te elegi dicit dn̄s. Et suscitabo mortuos de locis suis et de 16
monumentis eorum qm̄ cognobi nomen meum in illis. Noli pabere. matrem 17
filiorum te elegi dicit dns. Mitto tibi adiutorium pueros meos Iheremiam 18
Esayam et Danielē ad quorum consilium scīficabi te. et para tibi arbores
duodecim aliis et aliis fructibus. Et septem fontes fluentes lac et mel et 19
montes inmensos habentes rosam et lilium quos parabi tibi et filiis tuis,
gaudio replebi filios tuos. Viduam iustificate. pupillo iudicate. egenti 20
subministra. orfanum tuere. nudum uesti. Confractum hac debilem 21
cura, claudum inridere noli sed tuta luscū. ad uisionem claritatis meę
admitte. Senem. et iubenem intra muros tuos collige. infantes tuos 22
custodi. serui et liberi tui letentur. et caterua tua omnis cum iucunditate
erit. Mortuos tuos ubi inuenero, suscitabo. signa prospiciam et dabo eis 23
primam sessionem in resurrectione mea. Pausate pusillum. ueniet 24

II. 2 -uerunt 3 Educaui lęticia 4 que] quia 6 *om.* tu -tionē in eis gener- 7 de] a 8 -dis mala] + memorare 10 Annuntia paraui ierlm isrl 11 & sumā eis] illis 12 nec 13 anmo 14 creaui uiuo 15 conplexare *om.* et leticiā educat suos] + et 16 cognoui 17 pauere 18 Ier- Isaiā danichelē -aui parabo 19 imm- paraui *om.* tibi et -eui 20 iustificato pupillū iudica egentib; 21 hac] ac irrid- tutare meę] tuae 22 iuuenem iocunditate tua erit 23 ubi inuenero] in numero

25 requies uestra. Nutrix bona, nutri filios tuos. confirma quos genuisti.
26 et confirma pedes eorum. Quia quos tibi dedi, nemo ex illis, interiit,
27 ego illos requiram de numero tuo. Noli satisagere, conseruabo eos.
uenient dies pressurae et angustiae, alii plorabunt et tristes erunt tu
28 autem ilaris et copiosa eris. Zelo te habebunt omnes gentes et nicil
29 aduersum te poterunt dicit dn̄s. Me tremunt omnia. oculi mei Geennam
30 uident. Iucunda mater cum filiis tuis et eripiam te dicit dn̄s. Filios
31 tuos dormientes memorabor, q̄m̄ ego illos exquiram de latitudine terrae.
et confirma mare in amplitudine glorie tue, et misericordiam faciam. q̄m̄
32 misericors sum dicit dn̄s. Confirma natos tuos usque dum uenio. et
aliis praesta misericordiam q̄m̄ exuberabunt fontes mei et gratia mea non
33 deficiet. Ego Esdra accepi praeceptum a dn̄o in monte Cobar ad Is̄h̄l et
34 respuerunt mandatum hoc. Vobis dico qui auditis et intelligitis, expectate
pastorem uestrum. requiem aeternitatis ūr̄e dabo uobis q̄m̄ in proximo
35 est finis s̄c̄l̄i. et diminutio hominum. Parati estote ad praemia regni.
lux perpetua lucebit uobis. et ęternitas temporum uobis parata est.
36 Fugite umbram s̄c̄l̄i huius. captiuitatem gl̄e ūr̄e. testor saluatorem
37 meum Mandatum esse a dn̄o. uos accipite gratias agentes ei qui uos
38 ad celestia regna uocabit. Surgite et state et uidete numerum signatorum
39 in conuibio. Qui se de umbra s̄c̄l̄i tulerunt, et splendidas tunicas a dn̄o
40 acceperunt. Accipe Syon mons numerum tuum. conclude candidatos
41 tuos seruientes tibi in obtemperantia. q̄m̄ legem dei suppleberunt. Quia
olim optabas filios tuos uenire inple numerum eorum. roga inperium
42 dn̄i ut sanctificetur pp̄l̄s qui uocatus est ab initio. Ego Esdra uidi in
monte Syon turbam magnam quam numerare nemo poterat. omnes
43 canticis conlaudabant dn̄m. Et in medio eorum erat iubenis statura
excelsus. omnibus illis eminens. et in capite illorum coronas singulas
44 ponebat. et magis exaltabantur. ego autem mirari cepi. Et interrogabi
45 angelum et dixi ei qui sunt hii. Et respondens dixit mici isti sunt qui
mortalem tunicam deposuerunt et inmortalem uitam sumserunt et confessi
46 sunt nm̄n fili dei. modo coronantur et accipiunt palmas. Et dixi ad
47 angelum : quis est iste iubenis qui eis coronas dat et palmas. Et ille
respondit mici. ipse est filius dei quem confessi sunt in s̄c̄l̄o mortali.

26 *om.* ex illis interi& 27 satis agere conseruabo] confirma hilaris 28 nichil 29 Me tremunt] Mater uult gehennam 30 iocunda 31 dormientes] morientes memorabo confirma mare] confirmare fac 32 Confirma] Comprime 33 Esdras pręcepta chobar is̄r̄l mandata. Hoc (34) uobis intellegetis ūrae 35 *om.* et 37 accipite] + iocunditate gl̄ae ūr̄ae uocauit 38 *om.* et (*pr.*) conuiuio 39 tunicas] coronas 40 dei] dn̄i -euerunt 41 uenire filios tuos imple *om.* eorum imp- qui] q̄m̄ (*Cod. C* q^{v}em *habet; sed* em *supra ras.*) 42 Esdras coll- 43 iuuenis excelsa pręminens capita coepi 44 -aui *om.* ei 45 Et respondit et dixit michi *om.* uitam sumps- *om.* fili 46 iuuenis 47 ille] ipse mici] m^i et dixit

ego uero laudare et magnificare cepi dn̄m. Et dixit mici angelus. uade 48
et nuntia pp̄lo ipsius quanta mirabilia a dn̄o deo uidisti.

Expliciunt Libri Esdreꝓphete.

Liber Esdre Profete Quartus.

XV. Ecce loquere in auribus populi mei sermones profetie, quos in- 1
misero in os tuum, dicit dominus. Et fac ut in carta scribantur quoniam 2
fideles et ueri sunt. Ne timeas a cogitationibus eorum aduersum te ue 3
turbent te incredulitates dicentium. Quoniam omnis incredulus in incredu- 4
litate sua morietur, et omnis qui credit fide sua saluus erit. Ecce, dicit 5
dominus, induco super orbem terrarum mala, gladium, famem, mortem et
interitum. Propter quod superposuit iniquitas omnem terram, et ad- 6
inpleta sunt opera nociba illorum. Propterea dicit dominus: Iam non 7
silebo in inpietatibus eorum que inreligiose agunt, neque sustinebo in his 8
que inique exercescent, ecce sanguis innocuus et iustus proclamat ad me et
animae iustorum proclamant perseuerantes. Vindicans uindicabo illos, 9
dicit dominus, et accipiam omnem sanguinem innocuum ex illis ad me.
Ecce populus meus quasi grex ad occisionem ducitur iam non patiar illum 10
habitare in terra Egypti aduenam. Sed educam illum in manu potenti 11
et bracio excelso et percutiam Ęgyptum plagis sicut prius et conrumpam
omnem terram eius. Lugeat Egyptus et fundamenta eius a plaga uer- 12
berum et castigationis quam inducet deus. Lugeant cultores terrae, 13
quoniam deficient semina eorum, et uastabuntur ligna illorum ab ×××× gine
et grandine et a sidus terribile. Vę seculo et qui habitant in eo, Quia 14 15
adpropinquabit gladius et contritio illorum, et exurget gens super gentem
ad pugnam, et romfea in manibus eorum. Erit enim inconstabilitio in 16
hominibus, aliis alii inualescentes non curabunt regem suum et principem
egestanorum suorum inpotentia sua. Concupiscet enim homo in ciui- 17
tatem ire et non poterit. Propter superuia ęnim eorum ciuitates turba- 18
buntur domos exterrentur, homines metuent. Non miserebitur homo 19
proximo suo ad irritum faciendum in domos eorum gladium ad diripiendam
substantiam illorum propter famem panis et tribulationem multam. Ecce 20
ego conuoco dicit dominus deus omnes reges terre ad mobendum qui sunt

47 coepi 48 michi Explicit liber sc̄ds esdrę scribę *om.* Liber—Quartus (*cap. xv post cap. xiv sine interuallo*).

XV. 1 ꝓphetiae imm- 3 eorum]+quę te]+mouent̄ ne] nec 4 *om.* sua 5 Ecce ego induco dicit dn̄s sup 6 adimp- nociua. 8 imp- qui nec quae exercent innoxuus ꝑseuerant̄ 11 deducam brachio corr- *om.* omnem 13 *om.* et uast- lig- illorum ab aurugine sy̆dere t̄ibili 14 inhab- 15 appropinquauit contricio eorum rompheę 16 *om.* aliis egestanorum] egentes tenorum (*Cod. C in marg. habet* uł maiestanorum) ire in ciuit- 18 superbiā domus exterent̄ 19 proximi sui ad ritū eorum]+immittam *om.* propter—multam 20 inuoco mou-